

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

До 45-річчя заснування
кафедри української мови РДГУ

*Актуальні
проблеми
сучасної
філології*

МОВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Збірник наукових праць
Випуск XVI

*Наукові записки
Рівненського державного
гуманітарного університету*

Рівне–2008

ББК 81 Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Збірник наукових праць Рівненського
А 43 державного гуманітарного університету.
4 Вип. 16. – Рівне: РДГУ, 2008. – 174 с.
УДК
811.161.2

Ювілейний збірник, присвячений 45-річчю заснування кафедри української мови РДГУ, містить статті з актуальних проблем мовознавства, граматики, словотвору, лексикології, термінознавства, лінгвістики тексту, мовної освіти.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів-філологів.

Редакційна колегія:

Головний редактор **Шульжук Каленик Федорович**,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри української мови
Рівненського державного гуманітарного університету,
Дійсний член Академії наук вищої школи України

Члени редакційної колегії:

1. **Вихованець І.Р.**, член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту української мови НАН України (м. Київ).
2. **Гуйванок Н.В.**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української сучасної мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича.
3. **Загнітко А.П.**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Донецького національного університету.
4. **Іваницька Н.Л.**, доктор філологічних наук, професор кафедри методики лінгвістичних дисциплін Інституту філології і журналістики Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського.
5. **Кірілкова Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
6. **Кузьмич О.О.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
7. **Мандрик Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри методики викладання та культури української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
8. **Степанова О.І.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
9. **Тищенко О.В.**, доктор філологічних наук, професор, проректор з наукової роботи Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету.
10. **Шкарбан Т.М.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
11. **Шульжук Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри методики викладання та культури української мови Рівненського державного гуманітарного університету.

Упорядник: Степанова О.І.

Друкується за рішенням вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 10 від 29 травня 2008 р.)

За точність і грамотність публікацій відповідають автори. Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12. Рівненський державний гуманітарний університет.
(вул. Остафова, 31; кафедра української мови)

ISBN 966-72-81-04-9

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2008.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А. Витоки виховання мовної особистості вчителя у спадщині В.О. Сухомлинського // Початкова школа. – 2003. – №9. – С. 12–14.
2. Варзацька Л. Навчання української мови розв'язанням мовленнєвих завдань у початкових класах // Українська мова і література в школі. – 2003. – №4. – С. 46–50.
3. Лещенко Г. Комунікативна компетенція молодших школярів та шляхи її реалізації у

початковому курсі української мови // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. – 2002. – №8. – С. 42–56.

4. Сухомлинський В. Вибрані твори. Т. 15. – К.: Радянська школа, 1977.

5. Хорошковська О.Н. Формування комунікативних умінь молодших школярів // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. – 2002. – №18. – С. 19–27.

РЕЗЮМЕ

В статті ставиться проблема виховання і формування україноязычної личности і проанализированы некоторые пути ее реализации.

УДК 37:811.161.2'35(07)(043.5)

Олександр АНТОНЧУК

АНАЛІЗ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІЗ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ОРФОГРАФІЇ

У статті розглядаються особливості методики навчання орфографії у дисертаційних дослідженнях українських лінгводидактів. Автор аналізує системи орфографічних вправ, розроблені дисертантами.

Ключові слова: методика навчання орфографії, система орфографічних вправ, правописна грамотність.

Робота над орфографією здійснюється впродовж усього курсу вивчення української мови в загальноосвітній школі. Процес формування в учнів орфографічних навичок постійно перебуває у центрі методичних досліджень. Актуальності цьому питанню надає соціальна значущість правописної грамотності, яка є складовою культурного надбання суспільства.

Теорії і практики навчання орфографії приділили увагу О.М. Біляєв, М.В. Бардаш, М.С. Вашуленко, Л.М. Симоненкова, І.М. Хом'як, Л.Г. Райська, О.В. Караман, С.Т. Яворська, М.М. Николин та ін.

Ми задалися метою проаналізувати дисертаційні дослідження з методики вивчення орфографії в школі.

Роботі над орфографічними помилками як невід'ємному елементу засвоєння правопису присвячено першу дисертацію з методики навчання української орфографії. Розроблена О.М. Біляєвим система роботи над помилками включає в себе: а) попередження помилок; б) виправлення зроблених помилок; в) облік і класифікацію невправних написань; г) проведення вправ на переборення помилок [2: 288]. Вчений рекомендує практикувати вправи змішаного типу, вводячи в них поряд з орфограмами, що

вивчаються, слова на раніше вивчені правила. Змішані вправи потребують розподілу і переключення уваги, вміння знаходити в тексті лексеми на різні правила і обдумувати їх правопис. О.М. Біляєв поділяє помилки за походженням на дві групи: 1) помилки, зумовлені незнанням правил, і 2) недоладності, причиною яких є невміння користуватись правилом. До останніх належать помилки, викликані слабкою орієнтацією учня в складі слова, в граматичних формах і категоріях; попереджають їх шляхом систематичних вправ у практичному застосуванні правила [2: 288]. Звідси вимога „широкого впровадження на уроках мови різноманітних вправ, серед яких, крім списування, пояснювальних, попереджувальних, творчих диктантів, видне місце займають перекази, твори, описи, розповіді, складання планів і характеристик, письмо напам'ять тощо” [2: 95].

Згодом з'являється наукова робота, в якій на основі узагальненого досвіду викладання української мови було висвітлено основні методи і прийоми навчання орфографії. У дисертаційному дослідженні „Навчання орфографії в 5-6 класах восьмирічної школи (при вивченні частин мови)” М.В. Бардаш розглянула ті

питання методики навчання української орфографії, які ще зовсім не висвітлювались або були недостатньо опрацьовані в українській методичній літературі, зокрема методику вивчення орфографічних правил, особливості формування орфографічних умінь і навичок. Вперше було дано методичні розробки вивчення правопису дієприкметників і дієприслівників, а також варіанти опрацювання правопису іменників, прикметників, числівників, займенників, прислівників, прийменників, часток. Слушними, з нашого погляду, є зауваження М.В. Бардаш щодо викорінення формалізму у вивченні орфографії, який виявляється в двох напрямках: „1) повторення усно правила і не підкріплення його достатньою кількістю прикладів; 2) часто учень читає вправу, каже, як він написав слово і не пояснює, чому він саме так написав, не мотивує своє написання посиланням на правило” [1: 188]. Методист наголошує на важливості вправ різного ступеня творчої самостійності: від роботи над готовим текстом до твору (орфографічний розбір, списування, орфографічні задачі, диктанти, робота з орфографічним словником, перекази і твори). Орфографічні вправи повинні тісно переплітатись із вправами, спрямованими на розвиток мовлення дітей, навичок загальної мовної культури. На етапі повторення матеріалу дисертантка аналізує особливості проведення морфолого-орфографічного розбору, різні варіанти пояснювального диктанту, вибіркового, творчого диктанту, різні види словниково-орфографічної роботи.

Авторка дисертації „Орфоепія та орфографія на уроках фонетики в 5 класі” поставила собі за мету встановити взаємозв'язок між орфоепією і орфографією української мови та визначити шляхи піднесення правописної та вимовної грамотності учнів в умовах місцевого діалекту. Хоч у назві дисертації сказано про фонетику, дослідниця торкається і деяких питань роботи з орфографії під час вивчення будови слова із врахуванням специфіки проведення занять в умовах кожного із трьох діалектів української мови. Л.М. Симоненкова стверджує, що „орфографія і орфоепія – це дві рівноправні і міцно зв'язані між собою сторони літературної мови, а тому високої грамотності учнів зможе досягти лише той вчитель, який навчає орфографії рідної мови у нерозривному

зв'язку з орфоепією” [7: 8].

Здобутком дослідження є те, що в ньому проаналізовано найголовніші фонетичні риси кожної з основних діалектних груп, охарактеризовано співвідношення між орфоепічними і орфографічними нормами української літературної мови, висвітлено випадки негативного впливу графічного зображення слова на його вимову, зроблено аналіз помилок на правила з фонетики, визначено методичні засоби боротьби за орфоепічну та орфографічну грамотність учнів в умовах місцевого діалекту. Наприклад, на території західних областей України потрібно проводити планомірну боротьбу за літературну вимову свистячих приголосних звуків, в умовах південно-східного діалекту особливу увагу слід звернути на альвеолярну вимову [„л”] і домагатися, щоб учні навчилися вимовляти [„л”] твердо. На всій території південно-західного діалекту багато уваги слід приділяти темі „Наголос” [7: 262].

У дисертації „Робота над орфоепією як одна з умов формування в учнів 1-3 класів навичок орфографічного письма” М.С. Вашуленко доводить, що необхідність у формуванні навичок літературної вимови виникає не тільки з комунікативних потреб. Вона зумовлюється також потребою врахування в процесі навчання мови об'єктивної взаємодії між усним і писемним мовленням, між вимовою і письмом. Мета дослідження – встановити, як у процесі вивчення фонетичного та фонетико-орфоепічного матеріалу можна ознайомлювати дітей з орфографічними нормами української мови, прищеплювати навички літературної вимови та використовувати їх як одну з передумов формування орфографічних дій. Вчений зазначає, що „послідовне опрацювання фонетико-орфоепічного та орфографічного матеріалу в тісному взаємозв'язку створює в одних випадках важливу основу для правильного письма (пряма опора на вимову у фонетичних написаннях), а в інших, коли слово пишеться за морфологічним принципом, – попереджує появу не тільки правописних, а й вимовних помилок, виховує в учнів орфоепічну та орфографічну увагу” [3: 180].

І.М. Хом'як аналізує особливості формування у школярів орфографічних навичок у зв'язку з вивченням

словотвору на уроках української мови в 5-6 класах. Методист пропонує таку послідовність орфографічних вправ: I етап – вправи для розпізнавання орфограм з метою вироблення вмінь: 1) помічати орфограми при зоровому сприйманні тексту; 2) при сприйнятті тексту на слух; 3) записувати текст пропускаючи орфограми; II етап – вправи із завданням – обґрунтувати написане; III етап – дописування слів, вставлення пропущених букв; IV етап – синтетичні (творчі) вправи.

У дослідженні І.М. Хом'яка „Лінгво-методичні засади навчання орфографії української мови в основній школі” визначено психологічні умови формування орфографічних навичок, даються вихідні методичні позиції в розробці системи орфографічних вправ. Розроблена методика пройшла дослідне випробування в кількох напрямках з метою перевірки залежності орфографічної вправності школярів від впливу територіальних говорів, міжмовної інтерференції, а також визначення ефективності реалізації зв'язку орфографії з різними розділами української мови. Під час проведення формувального експерименту було апробовано диференційований підхід до вивчення орфографії залежно від характеру мовленнєвого середовища, досліджено залежність орфографічної грамотності школярів від взаємодії внутрішнього і зовнішнього мовлення, підтверджено відповідність рекомендованих методів і прийомів навчання правопису змістові програми дослідження, що підпорядкована поетапному формуванню у школярів орфографічних навичок: 1) встановлення лінгвістичного діагнозу слова і – в разі потреби – приведення лексеми у відповідність із літературним аналогом; 2) визначення орфограми за властивими їй ознаками; 3) з'ясування назви орфограми; 4) правиловідповідна мотивація орфограми; 5) послідовне виконання орфографічних операцій, зумовлених вибором нормативного написання; 6) комплексне використання різновидової навчальної діяльності, спрямованої на практичне застосування орфографічних знань; 7) корекція орфографічних умінь і навичок [9: 23].

Науковець рекомендує в умовах розвивального навчання більше уваги приділяти тим видам диктантів, які спрямовані на самоконтроль, само- і взаємоперевірку здобутих знань, а також диктантам, що

сприяють розвиткові писемного мовлення школярів: творчим, вільним, диктантам-перекладам [9: 163]. Нерозуміння частин мови ускладнює процес розрізнення орфограм та передачу їх на письмі. Задля попередження таких випадків дисертант рекомендує практикувати вправи на диференціювання мовних явищ, виділяючи їх із мовного потоку, щоб згодом вони стали об'єктом правописних спостережень, як-от: 1) виконати неповний, або частковий, морфологічний розбір тексту (назвати чи надписати, якими частинами мови виражені слова); 2) виділити на слух слова, виражені певною частиною мови; 3) коментоване письмо, під час якого підкреслюються слова заданої частини мови; 4) вибірково-розподільний диктант: виписати слова, виражені службовими частинами мови, розподілити їх у три колонки: прийменники, сполучники, частки і т. ін. [9: 206].

Наукова новизна розвідки О.В. Караман полягає у визначенні лінгводидактичних основ формування в учнів орфографічних умінь і навичок під час вивчення фонетики, в удосконаленні змісту форм і методів навчання правопису. Концепція дисертаційного дослідження передбачає таке навчання, що ґрунтується на осмисленні фонемного складу слів української мови (фонологічний аспект) та закономірностей його фонетичної реалізації у мовленні (фонетико-орфографічний аспект) і нормативних правил передачі на письмі (орфографічний аспект). У пропонованій методиці весь курс представлено у вигляді цілеспрямованих етапів, так що навчання відбувається не від правила до правила, а від етапу до етапу. Свою позицію дослідниця обґрунтовує так: „Шлях від правила до правила призводить до подрібнення знань, заважає виробленню орієнтаційної основи діяльності; шлях від етапу до етапу сприяє узагальненню матеріалу, його системному сприйняттю, передбачає наявність взаємопов'язаних цілей у процесі навчання, орієнтовну систему вправ і контроль над досягненням цих цілей” [4: 79]. Науковець доводить ефективність такої послідовності вправ: ті, що готують до сприймання правила (підготовчі вправи), вправи розпізнавального характеру, вправи, спрямовані на часткове застосування правила, ті, що забезпечують повне застосування правила.

Метою дослідження С.Т. Яворської є розробка науково обґрунтованої та експериментально перевіреної системи навчання української орфографії на заняттях із будови слова і словотвору в школі з російською мовою навчання. Причини орфографічних помилок методист бачить у диспропорції між знаннями і правописними вміннями. Пояснює це насамперед недостатнім засвоєнням учнями теоретичного матеріалу. Грамотно писати може лише той, хто має міцні граматичні знання.

На її думку, чільне місце повинні зайняти вправи на порівняння явищ і фактів української і російської мов. Автор доводить, що такі вправи полегшують засвоєння теоретичного матеріалу, допомагають оволодіти нормами як української, так і російської мов, сприяють розвитку мовлення учнів. Рекомендується пов'язувати теоретичні відомості з мовленнєвою практикою школярів, спираючись на спільне і відмінне у вивчених мовах. Успіх у навчанні орфографії дослідниця пов'язує із систематичним повторенням вивчених правил та застосуванням їх на практиці, в тому числі в роботах з розвитку мовлення у формі ситуативних вправ із додатковими завданнями з орфографії. На її думку, застосування різних способів структурування (горизонтальне, наскрізне, за контрастом) програмового матеріалу значно заощаджує навчальний час для практичних завдань і вправ [10: 22]. Добре зарекомендували себе різні пізнавальні завдання, пов'язані з розвитком мислительної діяльності учнів, типу „доведіть”, „поміркуйте”, „обґрунтуйте”, „як ви вважаєте, чому”, диктанти інформаційної дії (містять додатковий матеріал з орфографії), повторної дії (для подолання зроблених орфографічних помилок), усної дії (без запису, з усним коментуванням орфограм), ситуативні вправи.

У дисертації Л.Г. Райської визначено оптимальні шляхи удосконалення орфографічної грамотності старшокласників на основі умінь співвідносити орфограму з відповідним принципом українського правопису і цілеспрямованого узагальнення і систематизації орфографічного матеріалу. Доведено необхідність диференціації вправ у залежності від характеру орфограм. Опора на мовну специфіку орфограми певного типу реалізується в системі

узагальнювальних вправ як принцип врахування звуко-буквеного складу слова (для фонетичних написань), осмислення морфемного складу слова (для морфологічних написань), зіставлення змішуваних написань (для диференційних орфограм), зв'язку зі словниковою роботою (для традиційних написань), опори на складовий і морфемний склад слова (для складово-морфемних орфограм).

М.М. Николин доводить необхідність індивідуалізації орфографічної роботи з особливо обдарованими дітьми, впровадженню більш гнучких форм оцінювання орфографічних знань, умінь і навичок школярів, зокрема рейтингову. Передумовою ефективного формування орфографічних умінь і навичок в умовах диференційованого вивчення української мови вчений називає попередню психодіагностичну селекцію, побудовану на гармонійному дотриманні двох наріжних принципів: максимального врахування побажань і схильностей учнів та забезпечення їм рівних стартових можливостей для навчання на основі щонайдокладнішого типологічного врахування їх індивідуально-психологічних характеристик. Дисертантом проаналізовано методику укладання алгоритмічних приписів, а також опорних конспектів, комп'ютерних програм, проблемних завдань різного ступеня складності. Науковець пропонує схему роботи учнів з алгоритмом: 1) візуальне ознайомлення з алгоритмом, пояснення вчителя (або колективне повторення) способу опрацювання алгоритму; 2) „термінологічна розминка”, що передбачає повторення або засвоєння низки лінгвістичних термінів, потрібних для оперування алгоритмом; 3) фронтальне (за великим плакатом на дошці), а потім самостійне „проходження” окремими кроками і цілим алгоритмом; 4) добір власних прикладів для алгоритму; 5) вибіркового звіту учнів про ступінь оволодіння алгоритмом на основі аналізу матеріалу виконаних за вказівкою вчителя закріплювальних вправ; 6) комплекс вправ для використання алгоритму з пам'яті [5: 14–15].

Отже, дисертаційні дослідження з методики навчання орфографії в загальноосвітній школі охоплюють широке коло питань, а саме: методи і прийоми навчання орфографії, зв'язок у вивченні

орфографії із словотвором, будовою слова, орфоепією, фонетикою, морфологією, вплив діалектів на грамотність учнів, ефективність самостійної роботи над підвищенням орфографічної вправності, диференційований підхід на уроках з орфографії і т.ін. Учені запропонували різні підходи до системи орфографічних вправ, а саме: роботу над орфографічними помилками (О.М. Біляєв); методичні розробки вивчення правопису дієприкметників і дієприслівників, а також варіанти опрацювання правопису іменників, прикметників, числівників, займенників, прислівників, прийменників, часток (М.В. Бардаш); систему опрацювання фонетико-орфоепічного та орфографічного матеріалу (М.С. Вашуленко); вправи для поетапного формування у школярів орфографічних навичок (І.М. Хом'як); диференціацію вправ у залежності від характеру орфограм (Л.Г. Райська); систему орфографічних алгоритмів (М.М. Николин). Кожна система вправ охоплює лише певний аспект навчання орфографії в школі, що залишає можливості для майбутніх наукових розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бардаш М.В. Навчання орфографії у 5-6 кл. восьмирічної школи (при вивченні частин мови): Дисертація ... канд. пед. наук. – К., 1962. – 451 с.
2. Біляєв О.М. Робота над орфографічними помилками учнів. Дисертація ... канд. пед. наук. – К., 1954. – 329 с.
3. Вашуленко М.С. Робота над орфоепією як одна з умов формування в учнів 1-3 класів навичок орфографічного письма. – К., 1975. – 196 с.
4. Караман О.В. Формування в учнів орфографічних умінь і навичок у процесі вивчення фонетики: Дисертація ... канд. пед. наук. – К., 1994. – 191 с.
5. Николин М.М. Формування орфографічних умінь і навичок учнів в умовах диференційованого вивчення укр. мови: Автореф. дисертації ... канд. пед. наук. – Тернопіль, 1996. – 24 с.
6. Райська Л.Г. Підвищення орфографічної грамотності учнів у процесі вивчення української мови в 10-11 кл.: Дисертація ... канд. пед. наук. – К., 1991. – 175 с.
7. Симоненкові Л.Н. Орфоепія та орфографія на уроках фонетики у 5кл.: Дисертація канд. пед. наук. – К., 1958. – 286 с.
8. Хом'як І.Н. Связь в обучении орфографии и словообразования на уроках украинского языка в 5-6 классах: Дисертація ... канд. пед. наук. – К., 1989. – 197 с.
9. Хом'як І.М. Лінгво- методичні засади навчання орфографії української мови в основній школі. Дисертація ... докт. пед. наук. – К., 2001. – 412 с.
10. Яворська С.Т. Формування в учнів орфографічних умінь і навичок у процесі вивчення будови слова і словотвору (на матеріалі шкіл з рос. мовою навч.). Автореферат дисертації ... канд. пед. наук. – К., 1997. – 24 с.

РЕЗЮМЕ

В статтє рассматриваются особенности методики изучения орфографии в диссертационных работах украинских лингводидактов. Также анализируются системы орфографических упражнений, разработанные диссертантами.

УДК 81'276.3:378.14–057.875

Людмила МЕЛЬНИК

МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНЦІЯ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ І КУРСУ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

Стаття присвячена проблемі формування мовленнєвої компетенції студентів-першокурсників на практичних заняттях із практикуму української мови в умовах реалізації кредитно-модульної системи навчання.

Ключові слова: мовленнєва компетенція, мовленнєві вміння, мовленнєва культура, кредитно-модульна система навчання.

ЗМІСТ

Розділ I. Актуальні проблеми синтаксису.....	3
Шульжук К.Ф. Проблема моделювання складного речення	3
Шкарбан Т.М. Часові параметри предикативних одиниць у складних конструкціях з однорідною супідрядністю	9
Давнюк С.В. Особливості використання засобів зв'язку у складних конструкціях з сурядністю і звичайною підрядністю	12
Щербачук Н.П. Функціонування суб'єктних синтаксем у семантично елементарному реченні	16
Шульжук Н.В. Фразеологізовані конструкції у структурі складного речення діалогічного мовлення.....	21
Ричагівська Ю.Є. Стилiстична багатозначність складних безсполучникових конструкцій у поетичному мовленні.....	25
Парфенюк Л.А. Словосполучення як будівельний матеріал для речення в сучасній малій прозі.....	28
Розділ II. Проблеми морфології та історії граматичних форм у слов'янських мовах.....	32
Мединська Н.М. Семантична диференціація прикметникової ознаки.....	32
Мандрик Н.В. Розвиток граматичної думки в Україні XIV–XVII ст	37
Кашуба Н.П. Варіативне керування дієслів родовим та знахідним відмінками в сучасній словацькій мові	41
Розділ III. Актуальні проблеми лексикології, лексикографії, діалектології, термінознавства.....	46
Вокальчук Г.М., Максимчук В.В. Семантичні особливості авторських лексичних новотворів поетів Рівненщини.....	46
Гаврилюк Н.В. Лексикографічне опрацювання індивідуально-авторських новотворів (на матеріалі інновацій неокласиків).....	50
Тимочко О.Б. Словник авторських новотворів у поезії Грицька Чубая.....	54
Адах Н.А. Прикметникові новотвори у словнику Василя Барки	57
Кірілкова Н.В. Діалектна фразеологія Рівненщини	61
Войцешук Л.А. Афористичні вислови в мові української класичної драматургії.....	63
Совтис Н.М. Польські письменники XVI–XIX ст. з етнічних українських територій і їх роль у збагаченні словникового складу польської мови за рахунок українізмів	66
Степанова О.І. Метафора у сфері сучасної терміносистеми.....	72
Жирик О.А. Модифікація семантичної структури стилістично транспонованих термінологічних одиниць.....	75
Павлова О.І. Музична терміносистема як об'єкт зіставних досліджень.....	81
Розділ IV. Актуальні проблеми лінгвістики тексту, зіставного мовознавства	89
Деменчук О.В. Методологія лінгвістики чуттєвого сприйняття: гносеологічні передумови експерієнціальної номінації.....	89
Сербіна Т.Г. Модифікація логоепістем у газетних текстах	92
Потапчук С.С. Реалізація якісних ознак моральної чистоти в паремійних одиницях англійської та української мов	96
Чеберяк А.М. Жанрово-стильові особливості відкритого листа.....	101
Розділ V. Проблеми мовної освіти та культури мовлення.....	108
Лещенко Г.П. Основні складові комунікативної методики роботи з текстом.....	108
Свірчук Т.І. Поняття компетентності та компетенції у працях сучасних педагогів та лінгводидактів	115
Крижанська О.М. Шляхи виховання та формування україномовної особистості	122
Антончук О.М. Аналіз дисертаційних досліджень із методики навчання орфографії.....	127

Мельник Л.Л. Мовленнєва компетенція студентів-філологів I курсу в умовах реалізації кредитно-модульної системи навчання	131
Олексієвець Л.С. Особливості використання лексичних одиниць у діловому мовленні.....	135
Кузьмич О.О. До проблеми вивчення складносурядних речень.....	139
Мушировська Н.В. Теоретичні засади формування вмінь сприймати усне і писемне мовлення.....	142
Бобрикова Ю.В. Формування поетичної культури як джерело засвоєння високих форм мовлення старшокласників	147
Вокальчук Є.Л. Актуальні проблеми культури мови в українському спортивному теледискурсі	152
Гетманчук Н.О. Комплексне вивчення прийменника як засіб формування мовно-мовленнєвої особистості студента	156
Шевчук Т.Б. Вивчення формально-семантичних відношень між твірною і похідною основами у ВНЗ	165

Наукове видання
Актуальні проблеми сучасної філології.
Мовознавчі студії
Збірник наукових праць
Випуск XVI

Упорядкування та наукове редагування
Степанова О.І.

Технічний редактор
Литвак А.М.

ББК 81 Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Збірник наукових праць Рівненського
А 43 державного гуманітарного університету.
4 Вип. 16. – Рівне: РДГУ, 2008. – 174 с.
УДК
811.161.2

Здано до набору 14.10.2008. Підписано до друку 29.05.2008.
Формат 70x100¹/₁₆.
Папір офсетний. Друк на різнографі.
Гарнітура Times New Roman Cyr.
Умовн. друк. арк. 13,4.
Тираж 300 прим. Зам. 57/1.

Видавничі роботи: редакційно-видавничий відділ РДГУ
33000, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12.
Адреса редакції: м. Рівне, вул. Остафова, 31; кафедра української мови